

RODOLJUB.

Glasi „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvestopne peti-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

23. števil.

V Ljubljani, dne 3. decembra 1892.

II. leto.

Križev pot koroških Slovencev.

Dne 13. m. m. zbrali so se gori v koroškem Celovcu nemški in ponemčeni možje v pogovor, kako se jim je ravnati nasproti vedno bolj probujajočim se slovenskim sodeželanom. Zbranih bilo je kakih 500 najveljavnejših, a tudi najbolj zagriženih mož vseh posvetnih stanov; državni in deželni poslanci, župani in svetovalci, uradniki in učitelji ubijali so si glave, kako bi bilo moči spraviti v deželo zopet „stari blaženi mir“. To je namreč tisti mir, ko se koroški Slovenec še ni zavedal svojega imena in svojih narodnih pravic in ko mu je tako trdo, da se ni mogel ganiti, klečal na prsih nemški gospodar. Tak mir bi radi zopet Nemci in zato so na tem svojem zborovanju napovedali neizprosni boj svojemu slovenskemu sosedu in njegovim narodnim težnjam, izrekli so javno in slovesno, da ne bodo mirovali, predno ne uničijo v deželi vsa slovenska društva in slovenske ustanove na Koroškem, ki baje le hujskajo pohlevnega koroškega Slovence. Poseben trn v peti jim je naša veličastna družba sv. Mohorja, katera ima letos že nad 57.000 družabnikov ter pošilja v dežel na leto nad 300.000 knjig nabožnega,

zabavnega in podučnega zadržaja, od katerih seveda lepo število ostane med koroškimi Slovenci samimi. Nemci se silno togote, da sami ne premorejo tako imenitne družbe, in zategadelj skušajo z nepoštenostjo in zvijačo izpodkopati tla tej družbi. Psovali so jo na vse mogoče načine na tem svojem shodu in kar naravnost so vlado na pomoč klicali zoper to izzivajočo družbo. Taki so torej, niti poštene duševne hrane nam ne privoščijo in svoje ma'ovredne smeti bi radi zasejali med nas. Po'eg družbe sv. Mohorja so se najhujše zaganjali v družbo sv. Cirila in Metoda, ki se, kakor smo že večkrat poročali, tudi med koroškimi Slovenci prav lepo razcvita ter po svojih močeh deluje na to, da se ohrani tamošnji slovenski deci materni jezik in verska zavest.

To pa seveda ni po volji „miroljubnim“ Nemcem in zategadelj trdili so, da tudi ta družba hujska in kali mir na Koroškem! V tretji vrsti zaganjali so se v izvrstni koroški list „Mir“, ki v dostojni in mirni besedi brani naravne in postavno zajamčene pravice koroških Slovencev in v slovenske posojilnice, katere delajo na to, da

LISTEK.

Da, da, samo lišček je to storil!

Izvirna povest. Spisal M. L.

(Konec.)

„Kaj privoščil“, zaropota náme Polharček, „jaz že vem, kaka je ta stvar. Dvajset starih polhov sem neko zimo ujel in lišček je bil vmes. Ko sem šel proti domu, mislite, da so me nesle kompeti, ká-li? Hencaj — vsak trenotek sem moral na sneg sestiti. Večer se je delal, jaz sem že mislil, da je po meni. Hitro odprem liščku škrinjico katera je bila tolika, da je lahko zlezel cel notri, in smuk je bil na drevesu. Ko bi vi videli, kako sem potem pete privzdigaval! Kaj hočemo, hudobec ga je hotel nazaj!“

„He oča“, pravi Bolantov Francek smeje, „če ga ujamem, koj ga oderem in spečem. Za stavo, da me potem ne bo rogatec vzel! Ha, ha, ha!“

„Boš že videl šmenta“, pravi Polharček ter si naltlači pipo s takim obrazom, da smo se vsi smijali.

Med takimi pogovori približala se je počasi najstara ura, in vsi smo se vzdignili, da bi šli gledat, kaj smo ujeli. Če bo kdo polha našel, smo se zmenili, naj zavriska, in jaz sem pristavil Francku, šalé se: „Če ujameš liščka, pa dvakrat zavriskaj!“

Razkropili smo se z bakljami v roci po gozdu. Vse je bilo mirno, le semtertje se je zaslišalo puhanje kakega polha; mesec je razlival svojo blede luč po drevju, in svit, katerega so razširjale goreče baklje, dajal je okoličnici skrivnostno, veličastno utis. Kmalu smo začuli Franckov dvakratni vrisk. Po celem gozdu se je razlegalo potem vriskanje in veseli klici. Ko smo se zopet zbrali, je bilo vse polno polhov. Francek je imel res jednega, na čigar hrbtu je bilo par belkastih lis.

„Aha lišček“, zagodrnjal je Polharček. Živalca je bila še živa. Z glasnim smehom ji zavije Francek vrat.

slovenski kmet dobi v potrebi domač denar in da ga ne more več stiskati in zlorabiti nemški upnik.

Vse te velevažne in postavno potrjene slovenske ustanove treba je uničiti — tako se je govorilo in upilo na tistem nemškem shodu, tako odmeva danes po celi koroški deželi, ne da bi vlada posegla vmes ter odločno branila svoje cesarju in Avstriji zveste slovenske podanike teh krutih napadov. Tako osamljeni naši koroški bratje upali so, da se bo zanje potegnil javno in očitno vsaj njih vrhovni deželni dušni pastir, knezoškof dr. Kahn, kajti da je tako početje Nemcev ne krščansko, tega pač nihče ne more tajiti. Ta nada vernih Slovencev v škofa bila je tem bolj upravičena, ker je g. knezoškof tudi pokrovitelj tako grdo napadene družbe sv. Mohorja. A bridko so se varali. Ko se je poklonilo g. knezoškofu odposlanstvo neke podružnice sv. Cirila in Metoda, proseč ga, naj brani svoje duhovnike, kateri delajo v znamenji sv. bratov in katere Nemci vsled tega strastno napadajo, tedaj izrazil se je g. knezoškof jezno, da je tudi delovanje družbe sv. Cirila in Metoda provokatorično (izživajoče ali hujskajoče) in da je ta družba istotako nepotrebna, kakor nemški Schulverein! — Globoko v srce spekle so te hude in neopravičene besede vsakega zavednega Slovence, kajti vsakdo ve, da vrla naša šolska družba le brani Slovence ob mejah nemških in italijanskih napadov na narodnost in vero in da je njeno delovanje v najlepšem pomenu besede krščansko in katoliško.

Saj je pa tudi glavni steber njen na Koroškem za vero in narodnost vneti slovenski duhovščina, kateri naj bi sedaj besede nemškega knezoškofa vezale roke. Vrh tega pa je knezoškof dr. Kahn odpovedal brez vzroka delo slovenski tiskarni sv. Mohorja ter si gradi prav po nepotrebnem novo tiskarno, zaradi katere se je moral celo s Celovškim mestom pravdati. Pač bridka skušnja je to v teh hudih časih za slovenske Korošce in jasen, neovržen dokaz je ta skušnja za našo trditev, da treba škofa ločiti od politika in da nemški ali pa italijanski škof nikdar ne more biti politični vodja slovenskega naroda. To uvidevajo na tistem menda tudi naši domači prenapetneži in zato o celi stvari trdovratno molče.

Mi pa o tem ne smemo in ne moremo molčati, kajti celó od svojega vrhovnega dušnega pastirja zapuščeni koroški Slovenci gledajo sedaj zaupno na nas ostale Slovence, pričakujoč od nas jedine pomoči zoper verski in narodni pogin. To pomoč podala jim bo v prvi vrsti naša družba sv. Cirila in Metoda, ako jej narodna požrtvovalnost v to zbere dovolj gmotnih sredstev. Na pomoč tedaj brat bratu in pokažimo svetu, da smo Slovenci vsi za jednega in jeden za vse, da ne pustimo ugonobiti svojih bratov onkraj planin. Zato naj doni po vsem Slovenskem sedaj ko pride v dežel nov denar, mogočen glas: Napadenim Slovencem na pomoč! Prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda!

Ustanavljajte čitalnice ali bralna društva!

Ako se čuje imenovati bralno društvo ali celo čitalnico, tedaj se navadno misli, da so to društva in shodi, kjer se pleše, popiva in drugače razveseljuje. Ne rečemo, da ni po tilih društvih nobenih veselic, zakaj bi pa tudi ne imeli takih poštenih shodov, kjer se ob prostih urah malo oddahnemo od navadnega dela, od težkih skrbij ter

zapijemo par domačih lepih pesmi in magari če se mlajši tudi zasučejo, saj celo star pregovor pravi: Bog ima vselega človeka rad!

V novejši dobi govori se sicer mnogo po lecah in še več po nekaterih tiskanih novinah, da so taka društva slaba, ker se v njih pleše in raja, ker se pojo slabe

Tudi drugi smo se smijali, toda smeh mojih tovarišev je bil tako nekako bolj kisel. Polharček je pa kar debelo gledal, groze sam ni vedel, kaj bi počel.

„Boš že videl šmenta!“ godrnjal je ter se zgubil v gozd. Tudi Matevž se je počasi umaknil; nihče ga ni zapazil, tudi jaz se zato nisem menil. Tovariše je bilo vedno bolj strah. Ko tako nekaj časa sedimo, zaslišimo za bližnjim grmom neko godrnjanje: „Brm, brm, zlodja, lišček, brm...“

„Jezes“, zakriči Erbežnikov, „je že tu“, „Marija“, se oglasiyo drugi, „budič, hudič...“

Francek pa pusti skoro že pečenega liščka, pograbi ne bodi len, pri ognji ležeč prot in lop, lop po grmu.

„O ti preteti mlečniki“, začelo je notri bentiti, „česa si vsega ne domislijo in si ne. Ti Erbežnikova zgiga ti, ti... kaj se ti še ne zazdi, da boš po moji črepinji bobnal, tiii...!“ Polharček se zakadi iz grma in maha ježno kolu sebe. —

Kratko tuljenje pretrga jeznega možička. Začelo je po drevji pokati in z desne strani s nam je bližala čudna postava. Vse se je godilo v trenutku. Jaz si stvari nisem mogel razložiti, strmel sem v zrak; Polharček se je tresé prekrizal in mrmral: „Zdaj pa imate hudiča!“

„Za pet ran kriščevih, zdaj je pa res,“ šepetali so drugi v strahu. Francek ima že v roki samokres, meni se zasveti v glavi, skočim proti njemu, da bi ga sunil na stran — prepozno, pok — zagrmí po gozdu, in...

Dolgo nisem vedel, kaj je z menoj. Naposled sem se vender vzdramil. Stali smo okolu Matevža. Na tleh je ležala kozja koža, dve rdeči cunji in lisičji rep. Bled in s stisnjenimi ustnami stegnen je bil revež na mahu. Strgana srajca odkrivala je na levi strani prs majhno ranico. — Polagoma curljale so iz nje kapljice krvi in prsi so mu hropele. Zadnjikrat so se mu zagibale ustnice, slišali smo tiho ime: „Micika!“ Potem je izdahnul. Poiskal sem mu žilo, nič več mu ni bila, bil je mrtev.

pesme in ker se celo beró liberalni časopisi v njih. Tako govoričenje je puhlo in jalovo, pa naj pride odkoder hoče!

Pred vsem treba je namreč opomniti, da morajo vsa taka društva imeti državno dovoljenje, ako se hoté ustanoviti ter da stoje zmirom pod zakonom ali postavo. Ako bi se ondi dogodilo kaj pohujšljivega ali nepostavnega, tedaj se tako društvo precej zapre in razpusti. — Veselih ljudi bilo je vselej na svetu, ravnotako kakor samostanov ali kloštrov, in hvalimo Boga, da bode tako ostalo, ko nas ne bo več, ali vprašati je, kaj je bolje, da se ljudje vesele in odpočijejo od hudih skrbi po dimnih beznicah, po podih in taci samskih krajih, ali je bolje, da se vesele očitno v lepem društvu in po redu, ki ga preskrbe za to odbrani možje? Mi mislimo, da je zadnje dosti boljše in poštenejše in gotovo je, da so ondi, kjer ni čitalnic ne bralnih društev, ljudje bolj robati, pa tudi da se med njimi zgodi več pretepa, pohujšljivih in drugih slabih dejanj kakor tam, kjer so taka društva.

Mogoče je, da tudi v taci društvih kedaj kateremu srce prekipi ali da ga pijača bolj razgreje kakor treba, ali kakor rečeno zgodi se to večkrat ondi, kjer društev ni, ter napačno je, da se vidi vsak pezdin in da se vidi vsaka mušica v takem društvu ter da se potem počne krič, kako da se v taci društvih godé peklenske reči in da je vera v nevarnosti.

Samo dobrih strani taci društev ne vidijo in zato jih moramo osvetliti mi!

Že ime čitalnica kaže, čemu je tako društvo, ker čitati ponekod po Slovenskem, in sicer dobro rečeno, pomeni to, kar brati, čitalnica ali bralno društvo, je toliko kakor društvo, kjer se ljudje zbirajo, da čitajo ali bero.

Res je, da se zadnji čas dosti bere po naših krajih, in ponekod je ni hiše, kjer bi ne imeli vsaj knjig sv. Mohorske družbe in tudi kak mali list, ki izhaja vsakih 14 dni kakor „Rodoljub“. To je morda dosti za domače, posebno za ženske nekaterih hiš, ali zadosti pa ni v sedanjem času, ko novost novost pobija in ko je treba hitreje misliti pa tudi hitreje delati, kakor za naših prejšnjih dni.

In Francek? Slonel je na drevesu, oči so mu bile izbuljene, ustni sta se mu tresli — smilil se mi je. Poklical sem ga: „Francek!“ Ni me slišal. — — — Pač žalostno se je končal veseli večer. — —

Naredili smo nosilnico iz vej. Žalostno so odmevali naši koraki na potu. Bila je še noč; luna je obsevala žalostni spreved, in nje beli sév oblival je nosilnico. Nobenega drugega glasu ni bilo slišati, polhi so se že poskrili v duplih. Francek, katerega sem peljal za roko, se je tresel: „Lišček, lišček,“ mrmral je zamolklo. Za nami godrnjal je Polharček: „Saj sem pravil, liščka mu je vzel, zdaj pa ima. Dober fant je bil Matevž, Bog mu daj večni mir in pokoj!“

Prišli smo domov. Ura je bila pet in vladal je še somrak. Šli smo tiho po vasi. —

Prvega smo srečali — Matevževega očeta.

V mislih imamo poročila, ki nam ne tolažijo samo naše radovednosti, temuč nam dajo tudi gmotne koristi, bodisi obrtniku ali tudi kmetovalcu.

Težko je navesti tudi le manjši del vseh priličnih poročil, ki jih prinašajo naše dnevne novine, in iz katerih nam je moči posneti, kaj bi bilo dobro storiti ali kaj opustiti ob svojem času. V dnevnikih se bere, kake stvari se hitro potrebuje in vsled potrebe bolje plača v tem in tem kraju, čita se pa tudi, kje je kaka stvar oddati za polovico ceneje kot navadno. Pozvedo se tako iz dnevnikov splošne cene na tem ali drugem trgu, iz česar se da posneti, kako naj se prodaja domači pridelek; svari se pa na drugem mestu slabih prodajalcev in slabih kupcev, kakor tudi sploh malopridnežev, ki hoté s sladko besedo pa s slabimi nameni nevednega človeka škoditi na svojem imetju.

Razvidno je torej, da je pregled in čitanje novin, ki nas vsak dan obveščajo o dogodkih, ki se dogajajo po svetu, prava dobrota za vsacega, ki hoče svoje blago dobro zvesti in drugo primerno priskrbeti si. Nasprotovanje je vedno večje, človek mora torej ob času porabiti priliko, ki se mu nudi. Če je kedaj, to v našem času velja pregovor: nevednost je najdražja stvar na svetu!

Poučevati pa se ne more vsak posebe in posebno si ne more vsak posebe kupovati dragih dnevnih novin. Zato se jih je treba združiti več v jedno skupino, katera skupno naroča potrebne, pred vsem naše časopise, tako da posamnega skupščinarja več časopisov velja le po nekaj desetec na mesec. Take skupščine pa so ravno naše čitalnice ali bralna društva, kakor jih je že precej pri nas. Jednaka društva zasnovali so s prva med brati Čehi in pred vsem uplivala so ta društva, da je češki narod tako zaveden in prebrisan, kakor noben drugi v Avstriji.

Mi imamo vse premalo taci društev. Po Notranjskem jih je precej, po Dolenjskem malo, po Gorenjskem skoro nič! Tu namreč niso šteti samo mesta in trgi, ampak čitalnico morala bi imeti tudi vsaka večja vas ali vsaj taka, kjer je župnija in s tem središče okraja. Človek ne uči se samo kot deček v šoli, temveč celo življenje,

„Kaj ste jih toliko ujeli, da jih morate na nosilu nesti?“ oglasi se smehljaje, „kje je pa Matevž?“

Bili smo tiho. Čudno se mu je to zdelo, stopi k nosilu nečem popisovati žalostnega prizora!

Cela vas je bila zbrana. Mati je ležala na svojem sinu, oče je bil blede kot stena — molčal je, niti solza mu ni porosila očesa. Micike ni bilo, ležala je doma v nezavesti.

Francek je prišel sicer pred porotnike, a bil je oproščen. Potrt na duši in telesu je zginil iz domačih krajev in se ni več prikazal.

Vračaje se od Staretovega pogreba je Polharček ves čas godrnjal: „Da, da, lišček je to storil!“ Dolgo je to še potem po vasi trobil, dokler ga niso dobili nekega zimskega dne v Velikigori — zmrzlega. — — —

in v tem pouku podpirajo naj ga pri nas posebno čitalnice. Vsak večer, posebno pa ob nedeljah in praznikih naj bi možje in fantje čitali in posvetovali se med sabo, mesto da bi popivali po krčmah; in s tem bil bi za naš rod storjen velik napredek. Kolikor bolj poučeni in zavedni smo, toliko manj se nam je bati, da bi nam vzeli naš jezik in vero našo.

Čisto napačno je torej, ako se naše čitalnice obrekujejo, češ, da sejejo brezbožnost in nevero; za otroke

taka društva niso, odraščeni pa ničesar slabega na njih najti ne morejo.

Sedaj smo v zimski dobi, ki je kot nalašč za čitanje in pomenkovanje; ne spite, da vam vrag ljulike ne zaseje, temuč vsak večji kraj naj se posvetuje z večjim, kjer imajo uže taka društva, da jim dajo pouk za ustanovitev, kajti potreben je naš poziv; ustanavljajte čitalnice ali bralna društva!

Politični pregled.

Te dni se je v **državnem zboru** končala obča razprava o proračunu za prihodnje leto. Stroškov je proračunjenih na 608 milijonov, torej za 22 milijonov več, kakor lansko leto. Narastli so vzlasti stroški za vojaške namene. Kakor smo rekli, ponuja proračunska razprava poslancem ugodno priliko, da dajo duška svojim željam in pritožbam. Vodja nemške levice, pl. Plener, bi bil rad spravil na dnevni red načrt, po katerem bi se ponemčevali avstrijski narodi in proglasil nemški jezik za državni jezik. Nemški listi trde, da je govoril precej zmerno; kako pa je ta mož v resnici zmeren, vidi se odtod, da je dva dni prej odobril sklepe shoda koroških Nemcev, naperjene zoper Slovence, o katerem shodu obširneje govorimo v denšnjem uvodnem članku. Izmej naših poslancev se je oglasil k besedi dr. Ferjančič. Obžaloval je v svojem govoru neprijazno postopanje vlade proti slovenskemu narodu. Narod naš — dejal je govornik — ima vse, kar je doslej dosegel, zahvaliti samemu sebi, vlada ga ni podpirala, celó ovirala ga je. Govornik je razpravljaj obširno o izpremambi pri deželni vladi na Kranjskem. Prejšnji dež. predsednik ni podpiral narodnega napredovanja, on se samo njega naravnemu razvoju ni upiral. Popolne izpremembe političnega položaja na Kranjskem tudi Winklerjev naslednik ne bo prouzročil, ker nima dovolj moči v to. Želeti pa je, da ne bi porabljal svojega upliva Slovincem na škodo, ampak po vzgledu svojega prednika deloval jednako pravično Slovincem in Nemcem. V sodiščih in drugih uradih se naš jezik še vedno potiska v kot, na pošti v Ljubljani se nastavljajo uradniki, slovenščine nevašči, priporoča zopetno ustanovitev gimnazija v Kranji itd., stare, leto za letom poslušane, a še vedno neuslišane pritožbe! — Za njim je poprosil besede tudi slov. poslanec Šuklje. Govoril je o nezakoniti prepovedi shoda slovenskega pravniskega društva v Laškem trgu na Štajarskem in o preložitvi državne ceste iz Rudolfovega do Metlike. Glede pravniskega društva je odgovoril minister, da še nima priziva, da pa bode svoje ukrenil, kakor hitro se razvidi iz aktov, da se je v resnici, kakor je Šuklje dokazoval, žalil društveni zakon v tem slučaju. O cesti se je obljubilo čisto gotovo, da se potrebsčina postavi v proračun za l. 1894. ter da se v to svrhe naroči deželni vladi, da napravi načrt nove

ceste čez Karnovas, kakor je posl. Šuklje nasvetoval. — Mladočeški poslanec dr. Masaryk je presojal sedanji politični položaj in se izjavil odločno za češko državno pravo. Ta govor je pa levičarja Mengerja tako razjaril, da je očital Masaryku in vsakemu, ki stremi za izvrševanjem češkega drž. prava, — veleizdajstvo. Zaradi tega je nastal velik hrup v drž. zbornici, tako da je moral predsednik sejo pretrgati. Posl. Masaryk je potem po opravičnem redu zahteval, da se izreče zaradi tega očitanja posl. Mengerju nezadovoljstvo. Nato se je izbral odsek, kateri je presojal stvar, in večina se je izrekla za izrečenje nezadovoljstva imenovanemu poslancu. Stvar je prišla dne 22. m. m. na dnevni red v drž. zboru; pri glasovanji se je izrazilo posl. Mengerju nezadovoljstvo s 155 proti 104 glasom, oddanih od nemške liberalne in naciionalne stranke. Nravna in dejanska zmaga se je pokazala to pot na desnici. Pri tem je še opomniti, da so Čehi in konservativni veleposestniki v posebnih izjavah zavrnil napad Mengerjev ter odločno poudarili, da so vsi na stališči češkega drž. prava. Tako je nezaslišan napad od leve strani porodil dober sad, ko je sedaj stvar jasna vsemu svetu, da mej Čehoslovani ni razlike v pogledu na zahtevanje izvršitve češkega drž. prava. Levičarji in nemški naciionalci pa so pokazali, da odločno pobijajo to pravo, ker jim ne ugaja, v tem, ko so oni pomagali Madjarom, da so dobili Madjari svojo lastno ustavo in samoupravo. — Posl. grof Hohenwart je vprašal vlado, kaj misli ukreniti proti Dunajskemu okrajnemu šolskemu svetu, kateri je odredil, da se učenci v šoli ne smejo glasno prekrižavati. Naučni minister mu je odgovoril, da se je ta naredba izdala po pomoti dež. šolskega sveta. Naglašal je, da učna uprava nikdar ne dovoli, da bi se žalila verska čustva katoliškega prebivalstva. — Tirolski poslanec Dipauli je govoril za vinogradnike in prosil vlado, naj jim pomaga in naj Lahom nekoliko oteži prodajanje vina v Avstrijo. Njegovo prizadevanje pa je zastonj, zakaj ravno čujemo, da je bila pogodba zaradi vinske kupčije mej Avstrijo in Italijo te dni sklenjena in podpisana. — Govori se, da hoče vlada predložiti zakon zoper sleparske razprodaje. Nekateri židje pa tudi drugi trgovci imajo namreč navado, da razglasé, kadar se jim zazdi, da bodo razprodali vse blago po nižani ceni.

Ljudje se dajo premotiti in deró v take prodajalnice, misleč, da dobé res kaj boljši kup. Ko pa dotični trgovce blago razproda, založi se z novim in ostane lepo na svojem mestu, smeje se v pest, da je ljudem denar iz žepov izvil. — Na Ogerskem se je ministerstvo prenovilo. Dr. Wekerle, dosedanji finančni minister, postal je ministerski predsednik. Iz programa, ki ga je razvil, se vidi, da hočejo od občine navzgor preustrojevati ustavo in to z namero, da bi se še bolj utrdila madjarska državna zavest. Iz tega je že razvidno, da hočejo madjariti v še večji meri, kakor doslej, in vse vrste uprave spraviti popolnoma v madjarske roke in vse pomadjariti. Ob enem hočejo storiti Židom raznovrstnih uslug, tudi z uveljavljanjem civilnega zakona (poročevanja pred županom, in ne pred oltarjem) i. t. d. Sploh se čutijo Madjari že toliko trdni, da hočejo tudi katoliški cerkvi napovedati boj. O narodih že menijo, da so jih spravili podse, sedaj naj bi prišla cerkev na vrsto. V vsem programu ni niti besedice o urejenji narodnostnega vprašanja in o narodih, ki sestavljajo veliko večino naseljenja. Prezirajo se tako, kakor jih ne bi bilo. No, stvari dozorevajo, in cesarski dvor ne pozabi tako hitro, da so imenovali puntarja Košuta v Budapešti za častnega meščana in da so razžalili nedavno vso c. in kr. armado s tem, da niso pustili ovenčati spomenika generala Hentzija, ki je deloval zoper Košuta in za našega cesarja. Pomenljivo je tudi to, da cesarica ne želi več, da bi ji madjarski državni zbor voščil v nje god. — Hrvatski deželni zbor je sklican na dan 10. decembra, da reši proračun. Poleg tega je pripravila vlada baje jako mnogo in važnih predlog. Da ne bo minilo to zasedanje brez političnih bojov, dasi ti za vladu niso nevarni, ker ima vladina stranka velikansko večino, umeje se samo ob sebi. — V Belemgradu se bje še vedno hud boj mej radikalci in liberalci; obe stranki skušata priti na krmilo. Liberalna stranka bi rada dobila večino v občinskem svetu Beligradskem in je zato nabirala podpisov za nezaupnico dosedanjim mestnim očetom. Ako se dá občinskemu zastopu zadostno podpisana nezaupnica, sklicati mora volilce, da odločijo, ali naj občinski zastopniki odložé podeljeno jim čast ali ne. Ker je bilo na ti nezaupnici mnogo podpisov ponarejenih, in ker so bile podpisane celo mrtve osebe, zavrgel je občinski zastop to nezaupnico in odklonil, sklicati shod volilcev. Navzlic temu bode vlada na svojo roko sklicala volilce, ker ji to zakon izrecno dovoljuje, in če bodo naprednjaki hoteli pomagati liberalcem, morali se bodo radikalci umakniti. — Te dni se je vršilo v Belemgradu pod vodstvom vojnega ministra vojaško posvetovanje, katerega sta se udeležila tudi vojna

atašeja francoski in ruski. Posvetovanje se je tikalo baje oboroženja srbske vojske z novim orožjem in se je vršilo pozno zvečer. Madjarski, avstrijski in nemški listi so zbk tega silno vznemirjeni. Kar v glavo jim neče, čemu sta bila pri tem posvetovanji tudi ruski in francoski vojni ataše. Sodijo, da je iz tega tajnega posvetovanja mōči sklepati na tajne politične namene srbske vlade, in na vso silo hočejo prepričati našo vladu o tem in ji priporočajo, naj bo oprezna, češ da se v Belemgradu nekaj pripravlja zoper našo državo. Razni listi poročajo, da namerava papež imenovati kardinala Vanutellija za nadškofa v Bologni na Laškem. Imenovani kardinal je prijatelj trojne zveze in se ustavlja papeževi, trozvezi nasprotni politiki, zato ga hoče papež odpraviti. Sodi se, da je to nov dokaz, kako veliko in naraščajoče je nasprotstvo Vatikana zoper trojno zvezo. Tista stranka mej kardinali, katero vodi Vanutelli, upa, da se bode ta nekedaj povrnil v Rim kot — papež. Neki Pariški list je močno vznemirjen, ker sta se ruski carjevič in veliki knez Vladimir skoraj ob istem času mudila, prvi na Dunaji, drugi v Potsdamu na Nemškem. List se boji, da se Rusija skuša po carjevem nagibu približati Nemčiji in Avstriji. Francozi so sicer do zadnjega prepričani o lojalnosti ruskega carja, a ker ni pisane pogodbe mej Rusijo in Francijo, in torej car ni vezan, je vznemirjenost Francozov zaradi tega nenavadnega pohoda umevna. Po našem mnenji je ta strah Pariškega lista pač popolnoma neosnovan. Mej Rusijo in Nemčijo je nasprotstvo nepremostno. — V Granadi na Španskem so nastali resni in nevarni nemiri. Napovedana Kolumbova slavnost se je morala preložiti, ker je kraljevska obitelj odpovedala prihod. To je ljudstvo silno razburilo. Na slavnostnem prostoru zbralo se je nad 10.000 oseb, ki so podrle vse odre, odgnale žandarmen, poteptale zastave in razkrile spomenik Kolumbov. Nezanesljiva in preminjajoča se politika vlade je temu največ kriva. Nemiri v Granadi so zelo nevarni, ker je ondu republičanska stranka dobro zastopana. — Te dni je obiskala španska kraljica zgodovinsko razstavo v Madridu, glavnem mestu Španske. Ogleduje si stara orožja, razpočilo se je tik kraljice pet kapselnov dinamične bombe. Kraljica je utekla srečno nevarnosti, star general pa, ki je bil v njenem spremstvu, in nekatere druge osebe so kolikor toliko ranjene. Navzlic temu ogledala si je kraljica vso razstavo. Preiskava je bila brez uspeha, sodišče je sicer zaprlo nekatere osebe, a jih je moralo zopet izpustiti. Splošno se sodi, da so ta napad prouzročili anarhisti, ki postajajo vse bolj predrzni, dočim trdó uradni krogi, da je vse le nesrečen slučaj.

Dopisi.

Iz Veržeja. [Izv. dop.] Naši požarniki so se sedaj spet ponemčili v sramoto našemu trgu. Ker pa sami niso tako zmožni in se pri požarniškem povelju sploh ničesar

ne razumejo, zato se morali poprositi nekega gospoda ali poučevalca iz Radgone, da jih bo ta zanaprej učil le nemškemu povelju, nikakor pa ne slovenskemu. Prvo

poskušajo imeli so že v nedeljo, dne 9. oktobra; ker pa naši sploh nemčurski požarniki slovenskega govora slišati niso hoteli, zato je bil zgoraj omenjeni gospod nevoljen, ker ga nemški ničesar niso razumeli; samo z glavami so prikimali in govornika debelo v obraz gledali; pa, da so bolje slišali, so svoje usta široko odprli. Kedar je pa omenjeni gospod svoj govor dokončal, so spet svoje usta zaprli in ves prejšnji govor v svojih glavah imeli. Zatorej so prav dobro slišali, a razumeli ničesar. Ker pa sploh nemškega govora niso razumeli, zato je mislilo, da jim je njihov poučevalec rekel, da naj gredo zanaprej večkrat z brizgalno ribit.

In glej, že prihodnjo nedeljo popoldne ob 1. uri se zberó, k brizgalni zaprežejo dva konja in dirjajo v gozd k nekemu ribniku, ki je dolg kakih 40 m., širok 20 m. in 2 m. globok; tu in tam pa plava le kaka majhna ribica. Zatorej so hoteli z brizgalno vodo iz ribnika odpraviti, misleči, da bode sesalka vodo z ribami vred v se potegnila; res, celo uro so brizgalno gonili, a pri vsem tem delu ničesar niso opravili. Tudi veliko ljudstva je bilo tam pričujočega, ki je vse to ogledovalo in se jim

v pest smijalo. Nekateri so mislili, da imajo požarniki svoje vaje, a motili so se! Ko so bolj natanko pogledali, videli so, da požarniki niso samo z brizgalno prišli, temveč da imajo seboj tudi posode za ribe in drugega ribarskega orodja. Sedaj še le so se prepričali, da požarniki niso imeli nobenih vaj, marveč le ribji lov z brizgalno. Nikoli še nisem slišal, da bi ti ali oni požarniki z brizgalno ribili, kakor sedaj naši proti-Slovenci ali, bolje rečeno, nemčurji! Ravno oni si kaj takega izmislijo, kakor pastirji na paši. Tej njihovi bedariji se pač vsakdo lahko smeji, tako da se kar po kolenih tolče. Da bi pač ti požarniki postali že vendar kedaj pametnejši in da bi bili takrat, predno so šli k omenjenemu ribniku, povprašali za svet petletnega otroka, gotovo bi jim svetoval, da je to sploh nemogoče. Zatorej se naj zavoljo te bedarije nikakor ne spuščajo med svet, kajti umevno je, da jih bodo pametni ljudje vselej in povsod osmešili: bolje bode, da doma pri peči ostanejo, da v očesa ne pozabejo. Zanaprej jih bodo pa tudi pametni ljudje imenovali ribiče, nikakor pa ne požarnike! Oj to bode smeha!

Slovenske in slovanske vesti.

(Potovanje cesarice.) Da se je cesarica naša udeležila slavnostnega obeda ob priliki, ko je bival ruski carjevič na Dunaji, smatra se za jako važen dogodek. Od smrti carjeviča Rudolfa visoke gospe ni bilo pri nobeni jednaki slavnosti, niti ko je zadnjič bival na Dunaji nemški cesar Viljem. Dne 1. decembra odpeljala se je cesarica zopet na otok Krf, kjer bode ostala nekoliko tednov, potem pa se bode odpeljala v razna pomorska mesta, ker potovanje po morji jako ugodno upliva na njeno zdravje. Govori se, da namerava potovati celo v Indijo. Zdaj se bavi jako marljivo z novo-grškim jezikom.

(Odlikovanje.) Naš rojak g. prof. Ant. Bezenšek v Plovdivu, kateri je posloval za časa razstave kot načelnik pisarne razsojevalne komisije, bil je za trudapolno svoje delovanje odlikovan z viteškim redom sv. Aleksandra, ter je ob jednem dobil kot razstavljalec (stenografični oddelek) častno diplomó z zlato svetinjo za umestnost in znanost.

(Umrli je) dne 21. m. m. v Zagorji ob Savi umirovljeni c. kr. davkar g. Matija Ivanetič, star 84 let. Pokojnik je bil občečislán radi svoje prijaznosti in ljubezni do ubogih. Naj v miru počiva!

(Koroški deželni predsednik Schmidt-Zabierow) imenuje, vozeč se v službenih zadevah po deželi, člane družbe sv. Cirila in Metoda „Hetzer“ (šuntarji). Tako izrazil se je n. pr. v Pliberku, kažoč na „rogovileže“ slovenske Šmiheljčane. Upamo, da bodo naši poslanci storili svojo dolžnost.

(Starinske najdbe na Krškem polji.) Kakor se nam poroča iz Krškega, našel je g. J. Pečnik dne 24.

m. m. ob rimski cesti, ki je vodila iz Drnovéga v Trebno, in sicer na desni strani kakih 20 m od ceste, obokan rimsk grob, podoben našim kapelam. Obok pa se je že zrušil v grob in je vse posode strl. Grob je 2 m dolg, 1.50 m širok in ravno toliko visok. Tlak groba je lepó sestavljen iz opeke. Vrata so od severne strani in poleg njih stojita dva lepó obdelana kamna. Grob je bil lepó slikan, ali omet je že odpadel. V žarah so bili ostanki sežganih mrličev, pod pragom pa je luknja za pepel. — G. Pečnik je našel tudi lep srebrn denar cesarja Avgusta iz l. 10 pred Kr. Izkopavanje se nadaljuje.

(Narodna zmaga v Zgornji Šiški.) Dne 17. m. m. je bil izvoljen županom občine Zgornja Šiška vrli narodnjak posestnik g. Matevž Burger namestu dosedanjega župana g. Adolfa Gallé-ta, ki je v občini le nemškutaril. Občinskimi svetovalci so bili izvoljeni posestniki Jakob Babnik, Janez Florjančič, Mihael Kunovar in Anton Šušteršič, vsi narodni možje.

(Nemške posojilnice v slovenskih krajih.) Zloglasno društvo „Südmark“, ki ima svoj sedež v Gradci, je namah spoznalo, kako potrebne bi bile nemške posojilnice v slovenskih krajih. Zatorej sklicuje svoje ljube rojake, da jih prično ustanavljati. Slovenski kmetje pa ne vedo ničesar o taki potrebi in si snujejo raje domače slovenske posojilnice.

(Zidanje cerkve na Brezjah.) znani Božji poti, dovršilo se je letošnje jesen v toliko, da je novo poslopje pod streho. V novo cerkev privzela se je tudi kapela, v kateri je podoba Marije Pomagaj, katero je slikal baje neki kaznénec. Kapela je popolnoma ohranjena v stari obliki

pod streho nove cerkve. Nova romarska cerkev na Brezjah bode velikanska in bode skoro dovršena, kolikor se tiče zidarskega dela, tako da bode blagoslovljena na spomlad. Zazidalo se je v cerkev, katere stavbo vodi Ljubljanski stavbeni mojster Fran Faleschini, doslej že blizu 70.000 gld., a še toliko in še več bode potreba, da se stavba dovrši popolnoma in v okrasitev tega Božjega hrama, ki bode gotovo najkrasnejši na Gorenjskem.

(Najvišje darilo.) Nj. Vel. cesar je podaril iz svoje zasobne blagajnice prebivalcem občine Vinica, ki so trpeli hudo škodo po toči, 800 gld., in prebivalcem občine Adlešiče Črnomaljskega okraja 500 gld.

(Slika bivšega deželnega predsednika, g. barona Winklerja.) zares dobro uspeli umotvor našega domačega umetnika, profesorja g. Ivana Franketa, razstavljen je v prodajalnici g. Giontinija na velikem trgu.

(Veliki semenj sv. Elizabete) je bil izredno dobro obiskan, a gotovo bi bilo prišlo še več ljudstva, da ni prejšnjo nedeljo snežilo. Na živinski semenj prignalo se je 654 konj in volov, 421 krav in 50 telet, skupaj torej 1125 glav. Kupčija z živino ni bila posebno živahna, ker so zunanji kopei izostali. Živahno se je trgovalo na Marijnem trgu z gorenjskim suknom, s koci, preprogami in z jopicami. Tudi starinarski trg je bil navzlic slabemu vremenu zelo dobro obiskan.

(Novi tovorni vozni listi.) Z novimi prometnimi naredbami, ki stopijo v veljavo z novim letom, dobili bomo tudi nove tovarne vozne liste. Ti novi vozni listi se razlikujejo od dosedaj običajnih v marsičem. Tako so listi za brzo vožnjo tudi beli, ne rudeči, kakor dosedaj, imajo pa rudeč rob zgoraj in zdolaj na obeh straneh. Nova je rubrika o izkazanem interesu, da se blago odpošlje, odpadati pa rubriki o izkazani skupni vrednosti in o interesu, da se blago odpošlje pravočasno. Nadzorna oblastva smejo za redno se ponavljajoče večje pošiljatve mej gotovimi kraji ali pa za prekomorske pošiljatve dovoliti tudi drugačne tovarne vozne liste. O tem razglasile se bodo posebne odredbe.

(Mrtvega našli so) štirje posestniki iz Podlonka v Loškem okraju v gozdu pri gornjem Podlonku 30letnega oženjenega posestnika Janeza Tomazina. Bržkone je ponesrečil, ker je bil že dlje časa umobolen in žganju udan. Na truplu niso našli nikakoršnih znakov, s katerih bi se dalo sklepati na zločin.

(Stavba dolenjskih železnic) izvrstno napreduje, posebno v obližji Ljubljanskega mesta. Prerov na Karlovski cesti je skoraj dokončan, in v malo dneh, če vreme ne bode preveč nagajalo, bode dovršena železniška steza za Karlovsko cesto. Vsak dan je do 50 kaznjencev na delu, ki odkopavajo Golovec in na 30 malih vozeh prepelje se v par minutah zemlja, kamenje in šuta, ker ima tir železnice tu velik padec, do železniške stavbe pod „zelenim hribom“. Tu se je svet že visoko nasul tako, da je okrog kolodvora pod zelenim hribom ravno tako visok, kakor dolenjska cesta. Tudi odkopani deli Golovca polzidali so se jako trdno s kamenjem. Spomladi že, deloma v jeseni, pa se bodo nastali rovi kaj lepo nasadili

z zelenjem razne vrste in z različnimi drevesci, da bodo vzdrževali zemljo in se bode tako olepšala proga. Železniške relse vozijo dolenjski vozniki in v kratkem došla bode tudi mašina, ki bode po dovršenih oddelkih proti Kočevji prepeljavala razno blago. Ni tedaj dvomiti, da se bode proga proti Kočevji otvorila že prihodnjo jesen.

(Izpred sodišča.) Ljubljansko za m. del. okrajno sodišče obsodilo je ženo tukajšnjega pleskarja Kollerja, Barbaro Koller, na štirinajst dni poostrenega zapor, ker je dolžila meščana in posestnika g. Adolfa Hauptmanna, da je v neki pravdi po krivem prisegel.

(Samomor.) V soboto, 26. m. m., zapustil je tukajšnji osmošolec Anton Svetina svoje stanovanje, posloviivši se pri gospodinjji s kratko besedo: „Srečno!“ Na vprašanje, kam da gre, ni odgovoril ničesar, ampak je hitro izginil. Jeden gospodov profesorjev, ki ga je srečal v mestu, trdi, da se mu je zdel nenavadno razburjen in nekako preplašen. — Na večer ga skrbna gospodinja zama pričačuje domov; tudi v nedeljo se ne vrne. V ponedeljek pa pride iz Žirovnice na Gorenjskem tužna vest, da ga je lastni oče našel na polji — mrtvega; poleg njega je ležal samokres. Prišel je namreč soboto večer domov, govoril samo z domačim hlapcem, kateri mu je s svetilnico iz konjskega hleva posvetil v hišo, kjer so že vsi spali. Ker ga zjutraj ne najdejo v hiši, gredo ga iskat. Kmalu ga najdejo. — Žalosten prizor za globoko užaljenega očeta! — Sodniško-zdravstvena komisija se je določno izrekla, da je bil rajnik umobolen; vsled tega je bil na Brezniškem pokopališču cerkveno pokopan. — Morda bode užaljenim starišem in sorodnikom tudi to nekoliko v tolažbo, če povemo, kar smo izvedeli iz zanesljivega vira, da je rajnik še v petek, kakor redno vsak večer, v svojem stanovanji v družbi manjših učencev molil rožni venec in lavretanske litanije. Bil je ta večer, kot vselej, njihov predmolilec. Da o počitkih, ko je bival doma, ni zanemarjal svojih verskih dolžnostij, to je pač domačim tako znano. Naj v miru počiva!

(Mrtvega našli) so v Gradaščici blizu Trnoveke cerkve 64 let starega mestnega delavca, Martina Rometa. Utonil je najhitreje, ko se je nekoliko vinjen umival v Gradaščici.

(Nova postajica) odprla se je dne 13. m. m. mej postajama Logatec in Rakek za Planino in sicer za osobni in za omejeni prtljagni promet.

(Vodovodi.) V Novi vasi v Logaškem okraju odprli so nov vodovod, katerega so s pripomočjo državne podpore v znesku 500 gld. in s svojimi prispevki zgradili tamošnji občinarji. — Bodoče leto napravil se bode nov vodovod z železnimi cevmi v Jesenicah in na Savi na Gorenjskem. Za zdaj pa je sklenil občinski zastop, naj se takoj ukrene vse potrebno, da se ne bode onesnažil sedanji vodovod.

(Izpred sodišča.) Celjsko porotno sodišče obsodilo je danes teden Ptujkega sodnega kancelist A. Alojzija Toscha radi poneverjenja uradnih novcev na štiri leta težke ječe, poostrene s postom vsak mesec.

(Komisija za pogozdovanje Krasa.) Pri volitvi zaupnih mož v komisijo za pogozdovanje Krasa bila sta voljena v Postojini dne 19. m. m. kot zaupna moža: g. Hinko Kavčič, deželni poslanec, župan in posestnik v Razdrtem, in g. Matija Ambrožič, župan in posestnik v Novažici, za namestnika pa g. Jožef Čuček, župan in posestnik v Knežaku, in g. Jakob Valenčič, župan in posestnik v Nadanjem selu.

(Ažijo pri carinskih plačilih.) Po dogovoru obeh finančnih ministrov določil se je ažijo za taka carinska plačila, ki se plačujejo v srebru namestu v zlatu, za mesec december na 19 odstotkov.

(Škarlatica in vročinska bolezen) se razširjata po nekaterih občinah na Kranjskem. Za škarlatico je zbolelo v Brdskem okraju v raznih vaseh 26 otrok, izmed teh umrlo 5. V Sapu pri Šmariji je zbolelo 7 oseb za vročinsko boleznijo in sta umrli 2 osebi v jedni hiši. V Borovnici je zbolelo 9 oseb za to boleznijo, izmed katerih je umrla jedna. Tudi v Adlešičah, Črnomaljskega okraja se je pokazala vročinska bolezen in je zbolelo že več oseb, izmed katerih jih je tudi nekaj umrlo. Po okolici Slovenjega Gradca na Spodnjem Štajarskem pa se razširja poleg vročinske bolezni tudi griža jako močno. Okrajni šolski svet je zaukazal, da se v nekaterih občinah šole začasno zaprejo.

(Uboj.) V nedeljo, dne 13. nov. stopli so se kmetijski fantje v zgornjih Ribčah v Kamniškem okraju. Janez Majcen bil je udarjen tako silno na glavo, da je umrl že drugi dan. Domnevnega ubijalca so že zaprli.

(Požar.) Nepoznan človek zanetil je v Braslovčah pri posestniku Martinu Rovšniku velik požar, kateri je uničil hišo in gospodarska poslopja ter vse poljske pridelke. Le z veliko težavo rešili so gasilci živino. Pogorelec bil je zavarovan za 200 gld. Škode pa ima vsaj 900 gld.

(Lov na vidre.) Grofa Margherija ribič in lovec Mihael Rataj ujel je dozdej v Krki blizu graščine grofove 49 vider. To je jako lep lovski uspeh, ako se pomisli, kako bojazljive in prekanjene so te ribarstvu toliko škodljive živali.

(Mlad samomorilec.) V Kočevji obesil se je na nekem kozolci 19letni hlapec Štefan Levstek. Bil je brez službe in znan kot strasten igralec.

(Nesreča na lovu.) V Kočevji obstrelil je neki lovec 19letnega gostilničarskega sina Tomiča, ko je ravno hotel odnesti ustreljeno srno. Nespretni lovec zadel ga je v čelo in na ramo in ranil precej, vendar pa ne težko.

(Znani slovenski fotograf g. Davorin Rovšek,) kateri je do zdaj jedini, ki ima na svojih kartonih samo slovenski napis in je letos z največjim uspehom po slovenskih deželah deloval, podal se je na Dunaj, da se nadalje izobrazuje v svoji stroki v svetovnoznanim ateliu „Pokorny“.

(Obilen sad.) Pri Lipnici na Štajarskem obrodila je nekemu posestniku trta prav obilo. Na enem samem, šest let starem trsu, viselo je 459 zrelih grozdov. V ob-

čini Topli pri Stainzu pa je neki kmet na jednom trsu, ki se razprostira po gospodarskem poslopju, natrgal 95 kilogr. grozdja.

(V Ljutomeru) že več let ni bilo tako živahne vinske kupčije, kakor letos. Vsak dan prihajajo vinski kupci iz zgornjega in srednjega Štajerskega kupovat izvrstne ljutomerske vinske kapljice. — Cena letošnjemu vinu je 140—160 gld. za štrtinjak (566 litrov) s posodo vred, pa tudi brez posode. Vinogradov posestniki, ki imajo skrb s svojimi goricami in so vestno in o pravem času opravljali delo, so nabrali dosti in dobrega vina posebno v Brebrovniku, Vinskem vrhu in Kajžeru. — Drugi pa, ki niso dela opravljali o pravem času in kateri niso ničesar storili proti trtni uši, so nabrali malo in slabega vina.

(Železniška proga Rogatec-Slatina.) Pod vodstvom viteza Berkša šla je te dni iz Celjskega okraja posebna deputacija v Gradec prosit, naj se čim prej zgradi železniška proga Rogatec-Slatina. Deželni odbor Štajerski je zahteval, naj za to progo zlože interesi 200.000 gld. Doslej podpisali so interesi glavninskih delnic za 170.000 gld., a ker se bode dobil tudi ostali del zahtevane svote brez posebne težave, se je nadejati, da se bo ta potrebna proga kmalu začela graditi.

(Samomor.) V nedeljo, dne 20. m. m., zjutraj skočila je v Jurdoku na slovenskem Štajerju v Savinjo dvajsetletna hči posestnika Šarca, najlepše dekle v vasi, in sicer zaradi nesrečne ljubezni. V posebnem pismu, katero je pisala pokojnica svojim roditeljem, pravi, da ji ni več živeti, odkar jo je zapustil ljubimec, sin nekega mlinarja v okolici. Truplo potegnili so šele popoldne iz Savinje.

(Strašilo pri belem dnevu.) Iz Zagorja ob Savi se piše „Slov. Narodu“: Čujte in strmite! Občno se tukaj govori, da v fari Svibno pod Kumom vsak dan med deseto in enajsto uro po dnevi hudič prihaja v hišo vulgo Babičevo. Ljudem v tej hiši premetava baje stole in mize, skriva obleko hotelim iti v cerkev, jedenkrat prikazal se je v podobi kozla, drugič v podobi petelina. Zapustil je jedenkrat dve pismi, v katerih zatrjuje, da se v tridesetih letih zopet vrne. Pismo mogel je brati baje sam duhovnik. Kateri? Ne vem. Prišel je kapucin ga preganjat. Ker to tukaj in daleč na okrog ljudje pripovedujejo in verujejo (!) in se ljudstvo s tem bga, bilo bi umestno, da kompetentna oblast stori potrebne korake, da bodo kumljanci pomirjeni in ne bomo mislili, da živimo v srednjem veku.

(V sodni zapor zaradi — neznanja nemščine.) V Svincu (Eberstein) na Koroškem je ondotni c. kr. okrajni sodnik Pichs dne 11. m. m. dal na 24 ur v zapor kmeta Jožefa Kolmana p. d. Kranjca iz Brankovca, ker se ni mogel nemški zagovarjati, ker ni zmožen nemškega jezika, in je prosil za tolmača, katerega pa se mu ni hotelo dati. Imel je seboj sicer svojega sina, ki je zmožen obeh jezikov, da bi bil tolmačil mej očetom in sodnikom, pa sodnik Pichs mu tega ni hotel dovoliti. Na to je kmet rekel, da se drugače ne more sporazumeti,

vzel je klobuk ter hotel oditi. Sodnik pa je nad njim kakor besen zarenčal nemški: „Čakaj, jaz te že naučim nemški!“, ter ga dal 24 ur utakniti v luknjo. Za vseh 24 ur zopora je dobil hrane le hlebec kruha za 5 kr., za kateri je pa moral plačati 8 kr. Ob vodi in suhem kruhu moral se je tedaj mož celih 24 ur v zaduhli luknji Svinskega zopora — nemški učiti. Drugi dan, ko ga je prišel sluga iskat, da ga dovede pred sodnika, mu je pa tudi ta (sluga namreč) pod nosom podgrnil s tem, da ga je vprašal: „No, ali si se že naučil nemški?“ Mi beležimo ta nečuveni slučaj brez vsake pripomnje, ker mu pripomnje treba ni. Besedo imajo sedaj naši poslanci.

(Tisoč goldinarjev) dovolilo se je ministerstvo notranjih rečij v podporo poškodovancem občine Trbiž na Koroškem.

(V posnemanje.) Slovenski mladeniči v Gotovljah na spodnjem Štajerskem sklenili so, da prvo krono, ki jo dobé, darujejo družbi sv. Cirila in Metoda. Naj bi našli mnogo posnemovalcev!

(Nesreča na Zagrebškem državnem kolodvoru.) Ključar Vincencij Trebežnik iz Krškega, ki je bil v službi na državnem kolodvoru v Zagrebu, prišel je v sredo, dne 23. m. m. zvečer tako nesrečno mej dva vagona, da je bil hipoma mrtev. Ponesrečeni je bil 20 let star in ostavlja staro mater.

(Živinozdravnik v Kozjem.) Kmetijska družba štajerska ukrenila je v zadnji seji, da je deželni odbor nasvetovati, naj opusti deželno živinozdravniško mesto v Ljutomeru, ker je za ta kraj ustanovila država takšno mesto, zato pa naj osnuje deželno živinozdravniško mesto v Kozjem.

(Spomlad — v jeseni.) V nekem vrtu v Vojniku poleg Celja cvetó vsi jabolani in hruške in celo našplje.

(Tatvina ali izguba?) Te dni pripeljala je Lloydova ladja „Evterpa“ v Trst zabojček zlata v vrednosti 3200 gld. Pri odkladanju blaga izginila je ta iz Aleksandrije došla pošiljatev brez sledu, in sodi se, da je bila ukradena. Tržaška policija preiskuje stvar jako marljivo, a do sedaj še brezuspešno.

Razne vesti.

(Beringov spomenik.) Ruska vlada bode postavila spomenik slavnemu mornarju Vitu Beringu na otoku, imenovanem po njem. Beringov grob našli so šele nedavno mornarji neke ruske ladje. Pogumni kapitan, po katerem se imenuje morska ožina, ki loči Azijo in Ameriko, umrl je leta 1741 na pustem otoku Awatuha, ki se zdaj imenuje po njem Beringov otok.

(Židovski odvetnik na Ruskem.) Kakor se poroča iz Peterburga Lvovskemu „Przegladu“ je sklenil državni svet ruski, da se omeji število židovskih odvetnikov v mestih, kjer jim je dovoljeno bivati, in sicer na 10% krščanskih odvetnikov v istih mestih. V Varšavskem sodnem okraju pa bi bilo sploh prepovedano židom izvrševati odvetništvo. Odgovornost za resničnost te vesti prepuščamo poljskemu listu.

(Avstrija na Kolumbovi razstavi v Madridu) Mej državami, ki so se udeležile razstave v proslavo Kolumbovo v Madridu, zavzemlje tudi naša država odlično mesto. Predsednik razstave omenjal je v svojem govoru pri otvoritvi razstave, da so se poslali iz cesarske palače, iz dvorne knjižnice in od c. kr. vseučilišča najizbranejši komadi. Dalje so se udeležili te umetnosti in zgodovini posvečene razstave nadvojvoda Albrecht, kardinal in knezonadškof, metropolitanski kapitel in škof Olomuški in akademija znanostij v Krakovu.

(Kardinal Lavigerie †.) Danes teden umrl je v Algirju primas Afriški, sloveči kardinal Lavigerie, v 67. letu svoje dobe. Pokojni kardinal slovel je po vsem svetu kot odločen in srečen borilec zoper suženjstvo, na Francoskem pa so ga ljubili in častili sosebnost za to, ker je bil naroden in se je prvi izmed duhovščine določno izrekel za republiko.

(Vlak skočil iz tira.) V Kraljevih Vinogradih na Češkem je skočil tovorni vlak iz tira državne železnice. Zvrnilo se je 100 vagonov, štirje so močno poškodovani, šest pa je popolnoma zdrobljenih. Ponesrečil na njihce.

(Mnogoimenovani korsiki bandit Bellacoscia.) ki se je nastanil v Marseillu na Francoskem, ko ga je sodišče oprostilo, ker so zločini njegovi že zastarani, vrnil se je zopet v svojo domovino. Dasi ga je sodišče izgnalo za vselej iz Korsike, ni ga trpelo v tujem svetu, mikalo ga je nazaj v domače gore, kjer bode bržkone zopet bandit (razbojnik).

(Čudna poroka) vršila se je nedavno v mestu Minsk na Ruskem v tamošnji katoliški cerkvi. Poleg neveste z vencem in zavojem bil je ženin v obleki kaznenca s težkimi verigami na rokah in nogah, katerih rožljanje je odmevalo pri vsakem koraku po cerkvenih prostorih. Spremljevalo ga je več redarjev. Po dovršeni poroki odvedli so novozaročenega takoj zopet v ječo, mlada žena in nje spremstvo pa so odšli veseli proti domu. Jetnik je delavec, ki je bil nedavno zaradi roparskega umora obsojen na desetletno prisilno delo v Sibiriji, kamor ga bodo odvedli v kratkem. Mlada žena spremila bode svojega moža.

(Žalosten konec svatbe.) V mestu Salamanka na Španskem pripetila se je pri neki svatbi velika nesreča. Udrl se je strop in je bilo 7 oseb ubitih, 12 pa poškodovanih manj ali več.

(Konec pruskih „pickelhaub“.) Kakor se poroča iz Liberc na Češkem, dobili bodo tamošnji mestni redarji te dni nove, po avstrijskem kroji narejene uniforme. Kakor znano, bili so do zdaj oblečeni podobno pruskim vojakom in nosili tudi „pickelhaube“. Nova uniforma podobna bode oni Dunajske policijske straže.

(Odklonjen red.) Knez bolgarski podelil je mej drugimi tudi ogerskemu komisarju bolgarske razstave dr. Juliju Kovácsu veliki oficirski križ Aleksandrovega reda. Kakor se poroča, odklonil je Kovács red, ker se mu zdi preneznaten. V bolgarskih dvornih in političnih krogih so vsled tega jako razburjeni in se bode menda vložila pritožba do ogerskega trgovinskega ministra.

Poučne stvari.

Ravnanje z gnojnicjo.

Na vsakem gnojišču mora biti dosti velika gnojnična jama. Najbolje je, da je obzidana. Zid je treba od zadej trdno zatlačiti z glino (ilovico); znotraj ga je pa ometati s cementom. Velikost gnojnične jame se ravna po številu in velikosti živine, za katero je namenjena. Za 1 odraslo goved računamo 8 čevljev globoko in na dnu 5 kvadratnih čevljev obsežno jamo. V to jamo napeljati se morajo gnojnični jarki (žlebovi) iz hleva, katere je treba tudi obzidati, da ne prepuščajo scalnice. Tudi gnojnico, ki se izceja od gnojnega kupa, napeljati je v to jamo, kar dosežemo s tem, da se napravi jama na najnižjem mestu gnojišča, tako da se lahko odceja vanjo vsa gnojnica. Jamo je pokriti z močnim pokrovom iz debelih (hrastovih) desk. Gnojnico zajemamo potem iz jame s korci (škafci), ali jo pa spravljamo venkaj s pomočjo gnojničnih sesalk.

Gnojnico rabimo pred vsem za polivanje gnoja. Vlažen gnoj se najbolje ohrani, najbolje gnije in tako zadobljen gnoj je najbolj tečen za rastline. Gnojni kup bi moral biti zmeraj vlažen, ker le tedaj se ugodno razkaja. V moči ležeč gnoj pa ne bode dosti prida, ker se zgube v takem gnoju kakor tudi v suhem najboljše redilne snovi.

Kolikor gnojnice se ne porabi za polivanje gnoja, to se porabi za gnojenje travnikov, njiv itd. V ta namen jo vozimo v gnojničnih sodih, katerih pa žalibog še skoraj povsod pogrešamo, četudi bi ne smel biti nobeden gospodar brez njega. Z gnojnicjo se opomore marsikatera strn spomladi. Pa tudi v sadnih vrtovih in sploh na vrtu jo z najboljšim uspehom rabimo. Še posebno koristna je pa na travnikih in deteljiščih. Za tako gnojenje je treba vlažnega in oblačnega vremena. Ob mrazu in na zmrznjeno zemljo gnojnico voziti, pa več škoduje nego koristi.

Naposled rabimo gnojnico tudi za napravo komposta, katerega je treba tudi pridno zalivati, če hočemo, da bode hitreje za rabo in bolj tečen.

Kdaj je krave mlesti?

Skušnje nas učé, da ni vse jedno, kdaj se krave molzejo. Najbolj se priporoča molža pred pokladanjem krme. V tem času so krave najbolj spočite in želodec je prebavil in prekuhal vso prej povžito krmo, iz katere se izdeluje mleko. Pred krmljenjem se tedaj največ namolze in krave stojé mirno, kar olajšuje molžo.

Med pokladanjem mlesti se pa nikakor ne priporoča. Krave so pri molži nemirne. Kakor ima človek rad mir pri jedi, ravno tako ga potrebuje tudi živina. Zaradi tega se med krmljenjem zmeraj manj mleka namolze.

Še posebno neprimerna je pa molža po krmljenju.

Kako si napravimo trdno kolje za vinograde?

Trpežno kolje si napravimo lahko s pomočjo modre galice. V to je treba modro galico v kaki kadi ali drugi posodi raztopiti, in sicer se vzame na 100 litrov vode 1 kilogram modre galice. Voda mora biti vreła. Koli se potem s spodnjim koncem postavijo v kad, tako da pridejo do polovice v raztopino. Tako se pusté 2 do 3 tedne, da jih raztopina modre galice dobro premoči in prešine. Čez 2 do 3 tedne se pa obrnejo koli in vtaknejo z drugim koncem nazaj tako da se tudi ta polovica navzame modre galice. Čez 5 do 6 tednov se vzamejo koli iz kadi ter dobro posuše na zračnem prostoru. Ko se je jedna butara na ta način namočila, ravná se ravno tako tudi z drugo, tretjo itd. Tako pripravljen kolje rabi lahko do 10 let, kar je pri sedanjí draginji lesa v poštev jemati. Za 1000 kolov znašajo stroški 2 gl, kar je vsakomalo malo, če pomislimo, koliko več kolja se porabi, če se ga ne namaka v modri galici.

Tržne cene v Ljubljani

dne 16. novembra t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	10	Špeh povejen, kgr.	—	62
Rež,	5	22	Surovo maslo,	—	78
Ječmen,	4	96	Jajce, jedno,	—	34
Oves,	2	52	Mleko, liter	—	10
Ajda,	5	77	Goveje meso, kgr	—	64
Proso,	4	78	Telečje	—	48
Koruza,	4	50	Svinjsko	—	46
Krompir,	3	03	Koštrunovo	—	36
Leča,	12	—	Pišanec	—	40
Grah,	10	—	Golob	—	16
Fižol,	10	—	Seno, 100 kilo	—	223
Maslo, kgr.	—	90	Slama,	—	196
Mast,	—	64	Drva, trda, 4 metr.	—	7
Špeh frišen	—	50	„ mehka, 4 „	—	5

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1.—gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 10 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom), račune itd. izvršuje po nizki ceni „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.

Dober in trajen zaslužek dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinstvom.

Loterijske srečke

dne 1. decembra t. l.

Praga 19, 10, 9, 67, 33.

Pristno in izvrstno

istrsko črno in belo vino

prodaja po 16 kr. liter in više, sigurno postavljeno na tukajšnji kolodvor (36—2)

Gvidon Černić, Dinjan, Istra.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22 20)